

*Кочук-Яценко О. А. – асп. *,
Житомирський НАЕУ, Житомир, Україна*

**ПОРІВНЯННЯ ЕКСТЕР'ЄРУ КОРІВ УКРАЇНСЬКИХ ЧОРНО-РЯБОЇ ТА
ЧЕРВОНО-РЯБОЇ МОЛОЧНИХ ПОРІД ЗА МЕТОДИКОЮ ЛІНІЙНОЇ ОЦІНКИ
В УМОВАХ ОДНОГО ГОСПОДАРСТВА**

Численними дослідженнями (Дубін А. М., 2006; Салогуб А. М., Ладика В. І., Хмельничий Л. М., 2010; Салогуб А. М., 2011; Свяженіна М. А., 2010; Kadermident Н. N., 2004) встановлений прямий зв'язок молочної про-

---

* Науковий керівник – д. с.-г. н., проф. М. С. Пелехатий

дуктивності корів з їх екстер'єрним типом. Тому в законі України «Про шлемінну справу у тваринництві» особлива увага приділяється необхідності проведення лінійної оцінки екстер'єру як обов'язкового елементу комплексної оцінки племінної цінності худоби.

Виходячи із зазначеного, метою наших досліджень було: проведення порівняльної оцінки двох молочних порід в умовах одного господарства за методикою лінійної оцінки; вивчення кореляційних зв'язків між ознаками лінійної оцінки екстер'єру і молочною продуктивністю.

Лінійну оцінку екстер'єру проведено на 273 коровах-первістках племзаводу української чорно-рябої та 69 – української червоно-рябої молочних порід приватної агрофірми (ПАФ) «Єрчики» Житомирської області за методикою розробленою Л. М. Хмельничим, В. І. Ладикою, Ю. П. Полупаном, А.М. Салогубом, 2008. Молочну продуктивність за 1 лактацію досліджували за надоем за 305 днів або скорочену лактацію (не менше 240 днів) шляхом проведення щомісячних контрольних доїнь з одночасним визначенням у добових зразках молока вмісту жиру і білка (%) на приладі «Екомілк КАМ-98.2А».

Одержані результати оцінки корів-первісток українських чорно-рябої та червоно-рябої молочних порід у ПАФ «Єрчики» свідчать про певні закономірності та наявність деяких міжпородних відмінностей як за 100-бальною системою, так і за окремими описовими ознаками 9-бальної лінійної оцінки. Так, за груповими ознаками, що характеризують молочний тип будови тіла, середня оцінка корів української чорно-рябої молочної породи становила 80,0, червоно-рябої молочної породи – 79,6 балів, а за класифікацією комплексів ознак тулуба, кінцівок та вимені відповідно: 80,0 і 80,2; 80,0 і 80,5; 80,3 і 80,7 бала. Загальна оцінка корів за типом будови тіла склала 80,1 і 80,5 бала. Проте міжпородна різниця за комплексом ознак у всіх ознак виявилася несуттєвою і недостовірною ($P > 0,05$), що зумовлено переважним генетичним впливом на тварин досліджених порід генотипу голштинської породи. Відмінність показників оцінки описових ознак екстер'єру за 9-бальною шкалою корів-первісток двох порід виявилася дещо істотною, ніж за груповими ознаками 100-бальної системи класифікації. Значення описувальних оцінок екстер'єру корів-первісток української чорно-рябої (3,9-6,8 бала) і червоно-рябої (4,9-6,6 бала) молочних порід та їх мінливості (C_v відповідно 12,6-48,3 та 13,4-37%) свідчить про те, що досліджувані стада обох порід недостатньо консолідовані за екстер'єрним типом.

Окремі корови стада мали такі вади будови тіла як грубість кістяка, горбатість і провислість спини, припіднятість заду, широку міжратицеву щілину, зближеність задніх і наявність додаткових дійок, атрофія часток вимені тощо.

Рівень кореляційних зв'язків між лінійними ознаками і надоем та між лінійними ознаками і комплексним показником – молочним жиром і білком був для обох порід аналогічним. За результатами наших досліджень переважна більшість ознак екстер'єру як за 9-бальною, так і за 100-бальною системою обох порід позитивно корелюють з надоем за 305 днів лактації та продукцією молочного жиру і білка, кг. У 41 випадку із 92 (44,5%) коефіцієнти кореляції високо достовірні ($P < 0,01-0,001$).

Високий рівень достовірних і додатніх кореляційних зв'язків отримано у стадах обох порід між надоем і груповими ознаками, що характеризують: молочний тип ($r = 0,399$ і $0,398$), тулуб ($r = 0,396$ і $0,416$), кінцівки ($r = 0,257$ і $0,354$), вим'я ($r = 0,355$ і $0,460$). Кореляція між загальною оцінкою за типом і надоем становить $0,527$ і $0,549$ з високим ступенем достовірності.

Прямий зв'язок між молочною продуктивністю (надій і молочний жир + білок) спостерігався і за описовими ознаками по обом породам: висотою ($r = 0,275$ і $0,258$ по чорно-рябій $P < 0,001$; $r = 0,324$ і $0,309$ $P < 0,01$ по червоно-рябій молочній породі), глибиною тулуба (відповідно $r = 0,251$ і $0,224$ $P < 0,001$; $r = 0,414$ і $0,355$ $P < 0,001$), молочним типом ($r = 0,496$ і $0,496$ $P < 0,001$; $r = 0,364$ і $0,347$ $P < 0,001$), шириною заду ($r = 0,286$ і $0,300$ $P < 0,001$; $r = 0,357$ і $0,369$ $P < 0,001$), переднім прикріпленням ($r = 0,246$ і $0,238$ $P < 0,001$; $r = 0,298$ $P < 0,01$ і $0,234$ $P < 0,05$). Корови української чорно-рябої молочної породи мали достовірну ($P < 0,05$) позитивну кореляцію між надоем і шириною грудей ($r = 0,127$) та глибиною вимені ($r = 0,146$).

Невисока і несуттєва ($P > 0,05$) обернена кореляція спостерігалася між надоем та ознаками кута тазових кінцівок, кута ратиць, центральною зв'язкою, розміщенням і довжиною дійок. Поряд з цим між комплексами ознак і окремими описовими ознаками оцінки корів за типом і жирномолочністю і білково-молочністю в молоці достовірного зв'язку не було встановлено.

Дещо вищим надоем характеризуються корови української чорно-рябої молочної породи. Він склав за 305 днів лактації 5404 кг молока, що на 84 кг більше, ніж у ровесниць червоно-рябої молочної породи (5319 кг). В той же час, корови останньої породи мають вищу жирномолочність (на 0,03%) і білковомолочність (на 0,01%). Корови української чорно-рябої молочної породи дещо переважають червоно-рябих ровесниць за продукцією молочного жиру (на 2,8 кг), білка (на 3,4 кг), а сумарною продукцією молочного жиру і білка (на 6,2 кг).

Таким чином, наявний додатній кореляційний зв'язок між ознаками лінійної оцінки і молочною продуктивністю є в більшості випадках додатнім і достовірним, що свідчить про доцільність селекції молочної худоби за екстер'єром з використанням методики лінійної оцінки тварин. Селекція за типом обох порід не є перешкодою щодо селекції на підвищення надоїв.